

УДК 347.122 (477)

ОБОРОТОЗДАТНІСТЬ МАЙНОВИХ ПРАВ НА ОБ'ЄКТИ ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ

Гоцанюк О.І., аспірант
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

У статті висвітлено проблеми оборотоздатності майнових прав на результати інтелектуальної діяльності в сфері промислової власності. Запропоновано виділити умови оборотоздатності майнових прав на об'єкти промислової власності.

Ключові слова: цивільний оборот, оборотоздатність, промислова власність, майнові права на об'єкти промислової власності.

В статье отражены проблемы оборотоспособности имущественных прав на результаты интеллектуальной деятельности в области промышленной собственности. Предложено выделить условия оборотоспособности имущественных прав на объекты промышленной собственности.

Ключевые слова: гражданский оборот, оборотоспособность, промышленная собственность, имущественные права на объекты промышленной собственности.

Hotsaniuk O.I. CIRCULABILITY EXCLUSIVE RIGHTS TO INDUSTRIAL PROPERTY

Article is devoted to the lighting problem circulability exclusive rights to results of intellectual activity in the industrial property. Author proposes his own vision of conditions of circulability exclusive rights to industrial property.

Key words: civil turnover, circulability, industrial property, exclusive rights to industrial property.

Постановка проблеми. В останні роки Україна обрала європейський вектор розвитку, тому державна політика має ґрунтуватися на впровадженні нових способів виробництва, наданні пріоритету інноваційній діяльності. Не має сумніву, що саме такий напрямок розвитку дозволить виробляти конкурентоспроможну продукцію та підняти економіку нашої держави на рівень розвинутих країн ЄС.

Для сучасного економічного обороту характерно, що у ролі товару у ньому циркулює широкий спектр благ. До нього входять не тільки речі, але й результати інтелектуальної діяльності у вигляді майнових прав на них.

Ступінь розгляденості проблеми. Сучасна вітчизняна цивілістична доктрина та правозастосовна практика досить часто звертаються до категорії оборотоздатності з метою встановлення можливостей введення в цивільний оборот тих чи інших об'єктів цивільних прав. Водночас оборотоздатність безтілесних об'єктів цивільних прав не так часто стає об'єктом дослідження сучасних науковців. Так, окремі аспекти вказаного питання досліджувались у працях таких вчених, як В.А. Белов, В.А. Дозорцев, О.А. Городов, І.В. Спасібо-Фатєєва, С.А. Сліпченко, С.І. Шимон, О.С. Яворська. Окремі аспекти оборотоздатності прав промислової власності мають відображення в роботі Ю.Є. Атаманової, але вони проводяться переважно в межах певних цивільних правовідносин, зокрема, пов'язаних з особливостями участі правами промислової власності в господарських товариствах.

Мета статті – розробка умов оборотоздатності майнових прав на об'єкти промислової власності та їх вплив на введення в цивільний оборот вищезазначених об'єктів цивільних прав.

Виклад основного матеріалу. У рамках вітчизняного цивільно-правового категорі-

ального апарату результати інтелектуальної діяльності відносять до об'єктів цивільних прав. Стаття 177 ЦК України дає визначення об'єктів цивільних прав. До них відносяться: речі, у тому числі гроші та цінні папери, інше майно, майнові права, результати робіт, послуги, результати інтелектуальної, творчої діяльності, інформація, а також інші матеріальні і нематеріальні блага [1].

Відомо, що властивістю, за допомогою якої об'єкти цивільних прав можуть знаходитись в цивільному обороті, є їх оборотоздатність. У зв'язку з цим В.А. Белов зазначає: «Цивілісту важливо знати не тільки те, що той чи інший предмет (субстрат) є об'єктом цивільних прав (правовідносин), але і те, чи є останній об'єктом цивільного обороту: перше необхідно для того, щоб визначити зміст правовідносин, які могли б скластися з приводу відповідного об'єкта; друге – для того, щоб визначити коло фактичних обставин, які є підставами для динаміки (руху) таких правовідносин» [4, с. 70].

Питання, пов'язанні з оборотоздатністю об'єктів цивільних прав, знайшло своє закріплення в ст. 178 ЦК України. Згідно з положеннями цієї статті, об'єкти цивільних прав можуть вільно відчужуватися або переходити від однієї особи до іншої в порядку правонаступництва чи спадкування або іншим чином, якщо вони не вилучені з цивільного обороту, або не обмежені в обороті, або не є невід'ємними від фізичної чи юридичної особи [1].

У першу групу входять об'єкти, які можуть вільно відчужуватися або переходити від однієї особи до іншої за допомогою будь-якого цивільно-правового засобу. При цьому діє презумпція оборотоздатності, закріплена в ст. 178 ЦК України.

Другу групу складають об'єкти, які обмежені в цивільному обороті. Тобто це ті об'єкти

цивільних прав стосовно яких законом встановлений порядок, за яким вони можуть належати чітко визначеним учасникам цивільного обороту або залучатися в обіг за спеціальним дозволом.

Також законодавець визначає ті випадки, коли об'єкти цивільних прав не можуть перебувати в цивільному обороті. «Вилучено з обороту, зокрема, такі види продукції, робіт та послуг, які можуть виявитися небезпечними для населення, якщо буде дозволена їх вільна реалізація» [11, с. 131].

Для ЦК України є характерним панування презумпції вільного обігу. Тобто об'єкти цивільних прав можуть вільно циркулювати між учасниками цивільного обороту, якщо в законі не зазначено обмеження або вилучення з цивільного обороту.

Результати інтелектуальної, творчої діяльності, як об'єкти цивільних прав, що відносяться до права інтелектуальної власності, також можуть бути залучені до цивільного обороту. Але стосовно них існує певна специфіка. Як зазначає І.В. Спасібо-Фатеева, «ці результати інтелектуальної, творчої діяльності вказані як об'єкти прав у ст. 177, а також у ст. 420 ЦК України. Однак ситуація з їхньою оборотоздатністю також трохи ускладнена непослідовністю правового регулювання інтелектуальних прав у книзі четвертій ЦК України «Право інтелектуальної власності». Адже, з одного боку, вони як об'єкти права (інтелектуальної власності) підлягають обігу, а з іншого – відносно цих об'єктів виникають специфічні виключні права: майнові та особисті немайнові. При цьому останні невідчужувані і є такими, що не передаються. Майнові ж права інтелектуальної власності підлягають передачі» [13, с. 17–18].

Ч. 2 ст. 418 ЦК України передбачає, що «право інтелектуальної власності становлять особисті немайнові права інтелектуальної власності та (або) майнові права інтелектуальної власності, зміст яких щодо певних об'єктів права інтелектуальної власності визначається цим Кодексом та іншим законом» [1]. Ці норми мають загальний характер та розповсюджуються на всі субінститути інтелектуальної власності включаючи промислову власність. «Об'єктом права на результати інтелектуальної, творчої діяльності, який може перебувати в обігу, є не безпосередньо ці результати (твори, винаходи, тощо), а виключні майнові права на них» [13, с. 18]. Так як об'єкти промислової власності мають нематеріальний характер, вони не здатні приймати участь у цивільному обороті.

Слід зауважити, що інтелектуальні права на об'єкти промислової власності та право власності на матеріальний носій, як кінцевий результат діяльності винахідника, не є взаємозалежними. Отже, цивільний оборот цих об'єктів не є тотожним. Як зазначено у ч. 2 ст. 419 ЦК України, перехід права на об'єкт права інтелектуальної власності не означає переходу права власності на річ. І далі, у ч. 3 ст. 419 ЦК України, перехід права власності на річ не означає переходу права на об'єкт права інтелектуальної власності [1].

Обов'язковою умовою цивільного обороту майнових прав на об'єкти промислової власності є наявність відповідних умов, які полягають у наступному. Перша з них полягає у забезпеченні надання майнових прав конкретному суб'єкту. В рамках абсолютного правовідношення відбуваються визначення та легалізація прав особи на об'єкт промислової власності. Друга умова передбачає, що у суб'єкта виникає можливість розпоряджатися цими правами. В рамках відносного правовідношення відбувається подальший рух цих об'єктів. Саме на цьому етапі майнові права на об'єкти промислової власності стають товаром та можуть вільно перебувати в економічному обороті.

Оборотоздатність, як необхідна передумова цивільного обороту, є обов'язковою для всіх об'єктів цивільних прав. Властивість оборотоздатності майнових прав на об'єкти промислової власності виражається у юридично забезпеченій можливості участі цих прав у економічному обороті шляхом передання права їх використання і (або) розпорядження від одних суб'єктів цивільних правовідносин до інших за допомогою різних цивільно-правових засобів.

Основними підставами обмеження та вилучення майнових прав на об'єкти промислової власності з цивільного обороту є: 1) пряма вказівка у законі; 2) індивідуальна невідповідність об'єкта критеріям оборотоздатності.

С.А. Сліпченко виділяє дві умови оборотоздатності об'єктів цивільних правовідносин: їх здатність або не здатність відокремлюватися від суб'єкта; наявність або відсутність прямої вказівки закону про обмеження чи вилучення з обороту. Першу автор називає «потенційною здатністю до обороту», або ж «натуральною оборотоздатністю», а другу – «цивільною оборотоздатністю». Першу автор вважає передумовою другої. На цій підставі С.А. Сліпченко виділяє групи: об'єкти, що не здатні до обороту внаслідок їх невіддільності від суб'єкта; об'єкти відокремлювані, тобто здатні до вільного обороту. Останню групу, основним критерієм якої виступає відокремлюваність, автор підрозділяє на: вільні в обігу; обмежені в обігу та вилучені з цивільного обігу [7, с. 71–73].

З позицією С.А. Сліпченко погоджується, але з певними уточненнями, С.І. Шимон. С.А. Сліпченко виділяє натуральну оборотоздатність як обов'язкову передумову цивільної, проте не враховує того факту, що об'єкти, яким він присвятив свою працю (особисті немайнові права, на які забезпечуються соціальне буття фізичної особи), не мають натуральної оборотоздатності. Але при цьому визнає за ними ознаки товарності та здатності до цивільного обороту. Тому, принаймні, натуральна та цивільна оборотоздатність повинні розглядатися не як передумова та наслідок, а як множини, які пересікаються. Існують об'єкти, які не мають натуральної оборотоздатності, але мають цивільну: це деякі особисті немайнові права, а також майнові [14, с. 62].

Але якими властивостями повинні бути наділені майнові права на об'єкти промис-

лової власності щоб бути об'єктами цивільного обороту?

Включний характер майнових прав на об'єкти промислової власності вказує на існування такої умови оборотоздатності вище зазначених об'єктів цивільних прав, як обособленість. Дана умова закріплює монополію за суб'єктом, вказуючи на те, що результат інтелектуальної діяльності, а також майнові права на нього є невіддільною частиною автора такого результату. У зв'язку з цим В.А. Дозорцев зазначає, що «не завжди легко відокремити даний результат інтелектуальної діяльності від іншого, суміжного, який передував, тобто існував раніше, так і створеного одночасно або майже одночасно. А без цього не можна визначити, що належить одній особі, а що – іншій. У цьому випадку ринкові відносини позбавлялися б необхідної для них визначеності» [5, с. 13]. Обособленість встановлює монопольний характер взаємодії правоволоділля та інших учасників цивільного обороту, стосовно об'єкта промислової власності і тим самим впливає на виникнення абсолютних правовідносин. Для реалізації можливості введення майнових прав (на винахід, корисну модель, промисловий зразок та ін.) у цивільний оборот необхідне правове оформлення авторства та права власності на результат інтелектуальної діяльності винахідника. «Ті результати, для яких пріоритетне значення має форма, можуть охоронятися на основі факту створення. Раз вони унікальні, для них не потрібно ніякої експертизи, реєстрації... Ті результати, для яких пріоритетне значення має зміст, можуть охоронятися тільки при їх спеціальному оформленні, проведенні експертизи, спеціальної реєстрації. Цю систему надання охорони можна назвати «реєстраційною» [5, с. 14].

Необхідно звернути увагу, що майнові права, які виникають на підставі правовстановлюючого документа, отриманого в результаті державної реєстрації результату інтелектуальної діяльності, вважаються такими, що введені в цивільний оборот тільки після реєстрації договору, на підставі якого реалізується перехід прав. Це правило закріплено законодавцем у ч. 2 ст. 1114 ЦК України, відповідно до якої «факт передання виключних майнових прав інтелектуальної власності, які, відповідно до цього Кодексу або іншого закону, є чинними після їх державної реєстрації, підлягає державній реєстрації» [1]. Це стосується тих випадків, коли об'єкт промислової власності підлягає обов'язковій державній реєстрації. Тобто таке правило розповсюджується щодо винаходу, корисної моделі, промислового зразку, компонувань інтегральних мікросхем, торговельної марки. Необхідність реєстрації є обов'язковою не тільки для договорів про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності, але є невід'ємною вимогою при наданні дозволу на використання об'єкта інтелектуальної власності (ліцензійний договір). Імперативний характер норми щодо реєстрації не слід відносити до вимог щодо форми договору. Так, у відповідності до п. 1.3 Про затвердження Інструкції про подання, розгляд, публікацію та

внесення до реєстрів відомостей про передачу права власності на знак для товарів і послуг та видачу ліцензії на використання знака (міжнародного знака) для товарів і послуг «договір та ліцензійний договір вважаються дійсними, якщо вони укладені в письмовій формі і підписані сторонами» [3]. Реєстрація лише встановлює момент набуття майнових прав у набувача за відповідним договором.

Не менш важливою умовою введення майнових прав на об'єкти промислової власності в цивільний оборот є комерційна цінність таких благ. «Передумовою знаходження об'єкта в економічному (товарному) обороті є його здатність бути оціненим у грошах, тобто наявність мінусової цінності» [7, с. 89]. Слушною є думка В.А. Дозорцева про те, що «нематеріальний об'єкт повинен мати комерційну цінність, виступати в якості об'єкта економічного обороту, без цього немає сенсу закріплювати за ним виключне право» [5, с. 39]. Отже, якщо об'єкти промислової власності виступають благом, яке має грошове вираження, вочевидь й майнові права на вищезазначені об'єкти повинні бути наділені комерційною цінністю.

Не дивлячись на ідеальну природу майнових прав на об'єкти промислової власності, вони обмежені в періоді свого існування. Така строковість залежить від правовстановлюючих документів, які підтверджують абсолютне, монопольне право на об'єкт промислової власності. Таким чином, винахідник (автор), який у встановленому законом порядку отримав патент (свідоцтво), що підтверджує право власності на відповідний результат його інтелектуальної діяльності, має можливість відчужувати або надавати дозвіл на використання свого інтелектуального продукту в межах дії відповідного документа.

Всі об'єкти, які вводяться в економічний оборот, мають бути наділені властивістю корисності. Дуже складно уявити ситуацію, при якій особа, вступаючи у цивільний оборот, має на меті придбати продукт, який не буде задовольняти її потреби. Як зазначає К. Менгер, «ті предмети, які мають здатність бути поставленими в причинний зв'язок з задоволенням людських потреб, ми називаємо корисними речами; оскільки ж ми пізнаємо цю причинність і в той же час володіємо можливістю справді застосувати дані предмети до задоволення наших потреб, ми називаємо їх благами» [6, с. 6]. Вчений зосереджує увагу на чотирьох умовах у відповідності, до яких предмет наділяється властивістю корисності, а, отже, набуває статусу блага. «Для того щоб предмет став благом, або, іншими словами, для того щоб він набув характеру блага (Guterqualität), необхідно збіг наступних чотирьох умов: людської потреби; властивостей предмета, що роблять його придатним бути поставленим в причинний зв'язок з задоволенням цієї потреби; пізнання людиною цієї причинності; можливості розпоряджатися предметом таким чином, щоб дійсно вживати його для задоволення цієї потреби. Предмет тільки тоді стає благом, коли збігаються ці чотири умови, але якщо відсутня хоча б одна з них, то предмет ніколи не зможе стати благом» [6, с. 7–8].

Виключні майнові права опосередковано наділяють правоволодільця здатністю отримувати корисний ефект від об'єктів промислової власності. Для таких об'єктів, як винахід та корисна модель, умова корисності прямо зазначена у законі. Відповідно до Закону України «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі», однією із умов патентоздатності таких об'єктів виступає промислова придатність [2]. Стосовно інших об'єктів промислової власності слід зазначити, що здатність задовольняти потреби правоволодільця виражаються у цільовому призначенні таких об'єктів (наприклад, промисловий зразок, направлений на задоволення естетичних та ергономічних потреб людини). В.А. Дозорцев звертає увагу, що «пріоритетне значення результатів інтелектуальної діяльності має їх сутність та зміст. При цьому враховуються тільки ті результати, що мають прикладний, утилітарний характер, бо щось абстрактне, що не має прикладного характеру, не представляє інтересу для економічного обороту» [5, с. 13]. З цього приводу Ю.Є. Атаманова зазначає: «Даний інститут стосується об'єктів, які належать до науково-технічної сфери діяльності людей і за своїм призначенням покликані сприяти розвитку виробництва, підвищенню продуктивності, а в цілому – служити прогресу людства, що може бути досягнуто лише за умови їх активного впровадження в економічний оборот» [9, с. 45].

Відчужуваність виступає обов'язковою умовою переходу виключних майнових прав на об'єкти промислової власності від одного учасника цивільного обороту до іншого. Що стосується обороту прав, то тут необхідно погодитися з В.А. Беловим, який аргументовано стверджує, що «відчуження являє собою такий акт розпорядження, метою і результатом якого є зміна власника (носія) суб'єктивного права. При цьому і в першому, і в другому випадках акт відчуження розглядається ним як дії (бездіяльності), спрямовані на виникнення певних юридичних наслідків» [4, с. 74].

У контексті відчужуваності, як умови оборотоздатності майнових прав, слід звернути увагу на правонаступництво. В цивілістичній доктрині виділяють два види правонаступництва – конститутивне та транслятивне. При транслятивному придбанні право переходить до правонабувача в тому ж обсязі, в якому було у попереднього правоволодільця, тобто набувається те ж саме право. В свою чергу, попередній носій одразу з передачею втрачає це право. При конститутивному правонаступництві на основі права попереднього правоволодільця (материнського) виникає право з більш обмеженим вмістом (дочірнє). При цьому материнське право не припиняється, а змінюється за змістом або обтяжується дочірнім правом. Вперше конститутивну форму правонаступництва запропонував Б.Б. Черепакін. Вчений зазначав, що «конститутивне набуття права не є правонаступництвом в точному сенсі. Його пов'язує з правонаступництвом похідний характер. Відрізняє від справжнього правонаступництва відсутність переходу права від первісного правоволодільця до правонаступника. Конститутивне

набуття прав не є зміною суб'єктного складу правовідносин і в цьому сенсі не є правонаступництвом» [8, с. 320]. Є.О. Крашенніков зауважує, що «у разі конститутивного правонаступництва ми маємо справу не з виділенням з материнського права якоїсь його частини та її перенесенням на іншого суб'єкта, а зі створенням для конститутивного набувача на підставі права попередника нового права, яке обмежує залишився незмінним у своєму змісті» [12, с. 87]. Стосовно правонаступництва прав інтелектуальної власності, включаючи і промислову власність, М.А. Астахова зазначає: «Виходячи з нематеріального характеру інтелектуального продукту, процес переходу прав являє собою конститутивне правонаступництво, яке не є формою обороту прав, оскільки при цьому не відбувається зміни їхніх власників» [10]. На нашу думку, такий висновок є помилковим, оскільки автор відстоює позицію, що будь-які права інтелектуальної власності підпадають виключно під конститутивну форму правонаступництва, що не відповідає правовій природі деяких договірних конструкцій у сфері інтелектуальної власності. У відповідності до ч.1 ст. 1113 ЦК України, «за договором про передачу виключних майнових прав інтелектуальної власності одна сторона (особа, що має виключні права) передає другій стороні частково або у повному складі ці права відповідно до закону та на визначених договором умовах» [1]. Такий договір є яскравим прикладом саме транслятивної форми правонаступництва, так як у ньому втілюється модель розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, в результаті якого вищезазначені права переходять до правонаступника, а попередній правоволодільець втрачає можливість визначати юридичну долю тих прав, які зазначені у предметі договору.

Висновки. Нематеріальна природа майнових прав на об'єкти промислової власності потребує виділення умов, за допомогою яких такі об'єкти цивільних прав можуть перебувати у цивільному обороті. Умови оборотоздатності дозволяють майновим правам на вищезазначені результати інтелектуальної діяльності вільно циркулювати та переходити від одного учасника цивільного обороту до іншого.

Незважаючи на спільну з матеріальними об'єктами класифікацію за ознакою оборотоздатності, оборот майнових прав на охоронювані результати інтелектуальної діяльності у сфері промислової власності істотно відрізняється від товарно-грошового обороту речей, охоронюваних речовим правом власності. Але оборотоздатність об'єднує в собі всі ті ознаки, які виражають можливість всіх об'єктів цивільних прав бути залученими до цивільного обороту, тому оборотоздатність визначає ті ознаки майнових прав на об'єкти промислової власності, завдяки яким вони можуть виступати об'єктом цивільних правовідносин.

Отже, майнові права на об'єкти промислової власності мають відповідати таким умовам оборотоздатності: обособленість, корисність, відчужуваність, комерційна цінність, неспо-

живаність, строковість. Кожен об'єкт промислової власності повинен зазнати правового аналізу на відповідність умовам оборотоздатності з метою встановлення можливості останніх бути вільно введенними у цивільний оборот.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV (зі змінами) // *Голос України*. – 2003. – № 45.
2. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» № 3687-XII від 15.12.1993 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3687-12/print1419255804813410>.
3. Інструкції про подання, розгляд, публікацію та внесення до реєстрів відомостей про передачу права власності на знак для товарів і послуг та видачу ліцензії на використання знака (міжнародного знака) для товарів і послуг «договір та ліцензійний договір вважаються дійсними, якщо вони укладені в письмовій формі і підписані сторонами : Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2001 р. № 576 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0718-01>
4. Белов В.А. Объект субъективного гражданского права, объект гражданского правоотношения и объект гражданского оборота: содержание и соотношение понятий / В.А. Белов // *Объекты гражданского оборота : сб. ст. (Анализ современного права) ; отв. ред. М.А. Рожкова*. – М. : Статут, 2007. – 542 с.
5. Дозорцев В.А. Интеллектуальные права: Понятие. Система. Задачи кодификации. Сборник статей / В.А. Дозорцев // *Исслед. центр частного права*. – М. : Статут, 2005. – 416 с.

6. Менгер К. Основания политической экономии / К. Менгер // *Австрийская школа в политической экономии*: К. Менгер, Е. Бем-Баверк, Ф. Визер. – М., 1992. – 543 с.
7. Слипенченко С.А. Оборотоспособность объектов личных неимущественных прав, обеспечивающих социальное бытие физического лица : [монография] / С.А. Слипенченко. – Х. : ФОП Мичурина Н. А., 2011. – 336 с.
8. Черепяхин Б.Б. Труды по гражданскому праву / Б.Б. Черепяхин ; ред. кол.: [С.М. Корнеев, Е.В. Кулагина, Н.В. Козлова, П.А. Панкратов]. – М. : Статут, 2001. – 479 с.
9. Атаманова Ю.С. Права промислової власності як форма участі в господарських товариствах : дис. ... к. ю. н. / Ю.С. Атаманова. – Х. : Б. в., 2003. – 211 с.
10. Астахова М.А. Оборот прав на результати інтелектуальної діяльності : автореф. дис. ... к. ю. н. / М.А. Астахова. – Екатеринбург, 2007, – 20 с.
11. Вороніна Н.В. Відмежування правонаступництва від суміжних явищ у цивільному праві / Н.В. Вороніна // *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. – Херсон : Гельветика, 2014. – Вип. 6-1. – Т. 1. – С. 131–133.
12. Крашенинников Е.А. Заметки о конститутивном правопреемстве / Е.А. Крашенинников // *Вещные права: система, содержание, приобретение : сб. науч. трудов в честь проф. Б.Л. Хаскельберга ; под ред. Д.О. Тузова*. – М. : Статут, 2008. – С. 82–95.
13. Спасибо-Фатеева І.В. Оборотоздатність об'єктів цивільних прав та її значення для вчинення правочинів [Текст] / І. Спасибо-Фатеева // *Нотаріат для вас*. – 2010. – № 9. – С. 16–22.
14. Шимон С.І. Оборотоздатність майнових прав як об'єктів цивільних правовідносин / С.І. Шимон // *Підприємство, госп-во і право*. – 2013. – № 2. – С. 60–63.

УДК 347.626

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ВОЛОДІННЯ Й КОРИСТУВАННЯ ОСОБИСТОЮ ПРИВАТНОЮ ВЛАСНІСТЮ ДРУЖИНИ ТА ЧОЛОВІКА

Івахненко І.В., здобувач
кафедри цивільного права і процесу
Національна академія внутрішніх справ

Досліджено правовий режим володіння особистою приватною власністю дружини та чоловіка. Розглянуто норми цивільного й сімейного законодавства України, а також надано загальну характеристику користування особистою приватною власністю подружжя.

Ключові слова: користування особистою приватною власністю дружини та чоловіка, режим спільності майна подружжя, сімейне законодавство.

Исследован правовой режим владения личной частной собственностью жены и мужа. Рассмотрены нормы гражданского и семейного законодательства Украины, а также предоставлена общая характеристика пользования личной частной собственностью супругов.

Ключевые слова: пользование личной частной собственностью жены и мужа, режим общности имущества супругов, семейное законодательство.

Ivakhnenko I.V. THE LEGAL REGIME OF POSSESSION AND USE OF PERSONAL PRIVATE PROPERTY OF SPOUSES

The legal regime of possession of personal private property of the wife and husband. We consider the rules of civil and family law of Ukraine and provided a general characterization of the use of personal private property wife.

Key words: use personal private property of the wife and husband, joint estate of spouses, family law.

Сімейне право України закріплює принцип спільності майна подружжя, який означає об'єднання майна чоловіка й жінки (повністю або в певній частині) у єдину майнову масу та встановлення низки спеціальних правил щодо його володіння й користування.

Режим спільності майна подружжя означає, що, по-перше, майно, набуте подружжям за час шлюбу, вважається спільним, якщо інше не встановлено домовленістю сторін; по-друге, подружжя має рівні права щодо майна, яке належить їм на праві спільної сумісної власності.